

ЗАТВЕРДЖУЮ
Директор ліцею №13
м. Ковеля
Волинської області

_____ **І. ТКАЧУК**

Освітня програма
школи І ступеня
(1-4 класи)
для дітей з ООП
ліцею №13
м. Ковеля
Волинської області
на 2022-2023 н.р.

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
(протокол від 31.08.2022 № 1)

м. Ковель

2022 р.

ВСТУП

У Освітній програмі застосовуємо таке тлумачення термінів, яке зазначає Закон України «Про освіту»:

Інклюзія – процес активного включення в суспільні стосунки всіх громадян, незалежно від фізичних, інтелектуальних, культурних, мовних, національних та інших особливостей.

Інклюзивна освіта – це освітня технологія, яка передбачає навчання й виховання дітей з особливими потребами у звичайному навчально-виховному закладі, де створені відповідні умови для забезпечення максимальної ефективності навчального процесу. Інклюзивна освіта є підходом, який допомагає адаптувати освітню програму та навчальне середовище до потреб учнів, які відрізняються своїми навчальними можливостями.

Інклюзивне навчання – Це спосіб отримання освіти, у який учні з особливими освітніми потребами (ООП) навчаються в загальному освітньому середовищі за місцем свого проживання.

Інклюзивний клас – це клас у закладі загальної середньої освіти, в якому серед інших учнів навчаються одна, дві або три дитини з особливими освітніми потребами. Водночас особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу для таких дітей забезпечується шляхом створення для кожного учня індивідуальної програми розвитку, адаптації або модифікації навчального матеріалу асистентом вчителя, надання психолого-педагогічних та корекційно-розвиткових послуг, забезпечення учня спеціальними засобами корекції психофізичного розвитку.

Особа з особливими освітніми потребами — особа, яка потребує додаткової постійної чи тимчасової підтримки в освітньому процесі з метою забезпечення її права на освіту.

Розділ 1. Призначення інклюзивної освіти в ліцеї та засіб її реалізації

Мета інклюзивного навчання в ліцеї - ліквідація соціальної ізоляваності, надання можливостей для рівної участі дітей з інвалідністю (фізичною, соціальною і емоційною) в загальній системі здобування освіти, свідоме оволодіння компетентностями, визначеними Державним стандартом початкової освіти, досягнення освіченості.

Основними завданнями інклюзивного навчання є:

- здобуття учнями з особливими освітніми потребами відповідного рівня освіти та спеціальних послуг і пристосувань для тих, кому це необхідно ,в середовищі здорових однолітків відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти;
- реалізація принципу «навчитися жити разом», який ґрунтується на принципах гуманістичної педагогіки;
- забезпечення різнобічного розвитку учнів, реалізація їхніх здібностей;
- створення освітньо-корекційного середовища для задоволення освітніх потреб учнів із особливостями психофізичного розвитку; індивідуалізація освітнього процесу ,адаптація та модифікація;
- створення позитивного мікроклімату в закладі з інклюзивним навчанням, формування активного міжособистісного спілкування дітей із особливими освітніми потребами з іншими учнями;

- забезпечення диференційованого психолого-педагогічного супроводу дітей із особливими освітніми потребами;

- надання консультативної допомоги сім'ям, які виховують дітей із особливими освітніми потребами, залучення батьків до розроблення індивідуальних планів та програм навчання.

Засоби реалізації :

- визнання прав дітей з ООП на отримання освіти в загальноосвітньому навчальному закладі, що розташований за місцем проживання;
- створення **інклюзивного освітнього середовища** — сукупності умов, способів і засобів їх реалізації для спільного навчання, виховання та розвитку здобувачів освіти з урахуванням їхніх потреб та можливостей;
- внесення змін у методи викладання для того, щоб забезпечити максимально активну і значущу участь УСІХ дітей у житті класу та школи;
- задоволення індивідуальних освітніх потреб кожної дитини через складання ІПР, підтримка у процесі навчання як тимчасова, так і постійна.
- психолого-педагогічний супровід дитини з особливими освітніми потребами (взаємоузгоджена комплексна діяльність команди фахівців та батьків дитини, спрямована на створення необхідних умов, що сприяють розвитку особистості дитини, засвоєнню нею знань, умінь і навичок, успішній адаптації, її самореалізації та інтеграції в соціум);
- залучення батьків до навчального процесу дітей як рівноправних партнерів та перших вчителів своїх дітей;
- забезпечення педагогів можливостями оволодіння сучасними педагогічними підходами, технологіями й методиками, що дають змогу задовольнити освітні потреби кожної дитини та проводити моніторинг навчання з метою розвитку позитивної мотивації до пізнавальної діяльності, інформування дітей з особливими освітніми потребами та типовим рівнем розвитку про їхні індивідуальні досягнення.

Розділ 2. Опис "моделі" випускника початкової школи з ООП

Випускник початкової школи з ООП — соціалізована дитина, здатна для досягнення нею обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя; це учень/учениця, які вміють вчитися з різних джерел і критично оцінювати інформацію, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином/громадянкою України.

Основний очікуваний результат — готовність до навчання в базовій середній школі.

Розділ 3. Цілі і задачі освітнього процесу школи І ступеня для дітей з ОПП

Цілі освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами :

- 1) навчання (формування компетентностей)
 - 2) соціалізація (соціально прийнятна поведінка та комунікація відповідно до контексту).
- Кожен з цих напрямів визначається індивідуально для конкретної дитини.

Цілі показують, що саме і за який проміжок часу має опанувати дитина в межах шкільного навчального року.

Цілі завжди визначаються для кожного предмета або сфери розвитку окремо і обов'язково мають функціональне спрямування:

- спілкування та взаємодія,
- самообслуговування,

- подолання труднощів у поведінці (шляхом навчання дотриманню правил та соціальній взаємодії),
- фізичний розвиток,
- розвиток соціальних навичок,
- навчання самостійності, самоконтролю та саморегуляції тощо.

Для навчання обираються цілі, що стосуються безпеки життя і здоров'я дитини та оточуючих людей (наприклад, в разі проявів учнем агресивної поведінки).

Наступними за ієрархією є цілі соціальної взаємодії та комунікації, адаптивні навички та навички самостійності, далі - формування академічних компетентностей.

Загалом, для забезпечення ефективного інклюзивного навчання дітей перед педагогічним колективом стоять такі задачі:

- формування психологічної, когнітивної та методичної компетентності педагогів ліцею для здійснення фахового супроводу дітей з ООП в умовах інклюзії;
- раннє виявлення порушень розвитку і надання психолого-педагогічної допомоги;
- комплексна психолого-педагогічна оцінка розвитку дитини з встановленням особливих освітніх потреб та позитивних сторін розвитку дитини;
- психологічна готовність дитини та її батьків до навчання спільно з однолітками з типовим розвитком;
- тісна співпраця з батьками, консультування батьків щодо розвитку дитини, особливостей методів її виховання і розвитку дитини;
- створення спеціальних умов в класі, школі;
- підготовка учнів з типовим розвитком до взаємодії з однолітками, які мають ООП;
- психолого-педагогічний супровід учнів з особливими освітніми потребами командою фахівців: вчителі загальноосвітньої підготовки, асистент вчителя, корекційні педагоги, медичний персонал, соціальний педагог, психолог, батьки дитини.

Завдання учасників освітнього процесу:

Батьки – надають інформацію про стан здоров'я, розвиток, інтереси, особливості поведінки дитини.

Фахівці – визначають особливості розвитку тих чи інших процесів, функцій.

Педагоги – з'ясовують наявний рівень знань та вмінь, співставляють вимоги програми та можливості дитини, особливості поведінки, спілкування з ровесниками та дорослими.

Адміністрація – організовує додаткову адміністративну підтримку (розклад, додаткові фахівці).

Яку інформацію мають отримати батьки?

- чому їхня дитина потребує розроблення індивідуальної програми розвитку (ІПР);
- хто надаватиме освітні та додаткові послуги;
- тривалість послуг;
- методи та періодичність оцінювання;
- періодичність перегляду ІПР та надання інформації про хід її виконання.

Розділ 4. Освітня програма початкової освіти (1 - 4 класи НУШ) для дітей з особливими освітніми потребами та її обґрунтування

Загальні положення типової освітньої програми І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами

Типова освітня програма І ступеня для дітей з особливими освітніми потребами окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення здобувачами освіти обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами .

Типова освітня програма визначає загальний обсяг навчального навантаження, який поданий в рамках навчальних планів. Відповідно до особливостей психофізичного розвитку дітей передбачено окремі варіанти навчальних планів для дітей з тяжкими порушеннями

мовлення; для дітей із затримкою психічного розвитку, для дітей із порушеннями опорно-рухового апарату, для дітей зі складними порушеннями розвитку.

На виконання Закону України «Про освіту», Постанови Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957 «ПОРЯДОК організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти», висновків про комплексну психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини Інклюзивно-ресурсного центру, заяв батьків та з метою реалізації права дітей з особливими освітніми потребами на освіту за місцем проживання, їх соціалізацію та інтеграцію в суспільстві в закладі створені 7 класів (1-А,1-В,2-Б,В,Г,3-В,4-Б) з інклюзивним навчанням, де навчається 8 учнів з особливими освітніми потребами.

Навчання у класах з інклюзивним навчанням здійснюється за типовими навчальними планами, програмами, підручниками та посібниками, рекомендованими МОН для закладів загальної середньої освіти.

Освітній процес у класах з інклюзивним навчанням здійснюється відповідно до робочого навчального плану ліцею, складеного на основі типових навчальних планів для закладів загальної середньої освіти, з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дітей з особливими освітніми потребами та корекційно-розвиткового складника (згідно висновку ІРЦ).

Для зазначених учнів з особливими освітніми потребами на 2022-2023 н.р. розроблено індивідуальні навчальні плани:

- для учнів 1-А,1-В класу – з інтелектуальними порушеннями
- 2-Б, 2-В,2-Г,3-В класу - з тяжкими порушеннями мовлення відповідно до Типової освітньої програми НУШ за редакцією О.Я.Савченко з використанням корекційної складової Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з із тяжкими порушеннями мовлення, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814, додаток 8,9;
- для учнів 3-В, 4-Б, - із затримкою психічного розвитку, відповідно до Типової освітньої програми НУШ за редакцією О.Я.Савченко з використанням корекційної складової Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з затримкою психічного розвитку, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814, додаток 10,11;

Індивідуальний навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження здобувача освіти. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у індивідуальному навчальному плані кожної дитини з особливими освітніми потребами.

Навчальні плани передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через навчальні предмети. Державний стандарт початкової загальної освіти для дітей з особливими освітніми потребами складається з семи освітніх галузей:

- мовно-літературна - (українська мова і літературне читання) іншомовна (англійська мова)
- математична - спрямована на формування математичної та інших ключових компетентностей;
- технологічна - формування компетентностей в галузі техніки і технологій, здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій;
- інформативна - формування інформаційно-комунікаційної компетентності, здатності до розв'язання проблем з використанням цифрових пристроїв для розвитку, самовираження, здобуття навичок безпечної діяльності в інформаційному суспільстві;
- природнича, громадянська та історична, соціальна і здоров'язбережувальна - формування компетентностей в галузі природничих наук, соціальної компетентності, готовності до змін шляхом осмислення зв'язків між минулим і сучасним життям, активної громадянської позиції, підприємливості, розвиток самостійності, застосування моделі здорової та безпечної поведінки, збереження власного здоров'я та здоров'я інших;

- мистецька - формування цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження, поваги до національної та світової мистецької спадщини;
- фізкультурна - формування мотивації до занять фізичною культурою і спортом для забезпечення гармонійного фізичного розвитку, вдосконалення життєво необхідних рухових умінь та навичок.

Мовно-літературна та іншомовна освітні галузі реалізуються через окремі предмети "Українська мова", "Читання" та "Англійська мова". Математична освітня галузь у навчальному плані реалізується через предмет "Математика". Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича освітні галузі реалізуються через предмет – "Я досліджую світ". Фізкультурна освітня галузь реалізується предметом "Фізична культура". Технологічна освітня галузь реалізується через предмет "Дизайн і технології". Інформатична освітня галузь реалізується предметом «Інформатика»

Освітня галузь «Мистецтво» реалізується навчальними предметами «Образотворче мистецтво» і «Музичне мистецтво».

Розподіл годин фіксується у календарному плані, який погоджується директором закладу освіти чи його заступником. Гранична наповнюваність класів встановлюється відповідно до Закону України "Про загальну середню освіту". Навчальний план зорієнтований на роботу початкової школи за 5-денним навчальним тижнем. Відповідно до статті 20 Закону України «Про освіту» батьки дитини мають право обирати заклад освіти, освітню програму, вид і форму здобуття дітьми освіти відповідного рівня. Згідно зі статтею 20 Закону у разі звернення особи з особливими освітніми потребами або її батьків до закладу освіти інклюзивна група або клас утворюється в обов'язковому порядку. Повноцінність початкової освіти для дітей з особливими освітніми потребами забезпечується через реалізацію інваріантної, варіативної частин навчального плану та корекційно-розвиткових занять, які обов'язково фінансуються з відповідного бюджету.

Інваріантна складова навчальних планів для дітей з особливими освітніми потребами обов'язково включає години корекційно-розвиткових занять, спрямованих на вирішення завдань, зумовлених особливостями психофізичного розвитку учнів, а саме:

- розвиток зорового або слухового сприймання, мовлення, пізнавальної діяльності, психофізичний, соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- формування компенсаційних способів діяльності як важливої умови підготовки дітей з особливими освітніми потребами до навчання у закладі освіти;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів такої роботи. Основні напрями корекційно-розвиткової роботи: корекція мовлення, корекція розвитку, логоритміка, лікувальна фізкультура. Кожен учень відвідує індивідуальні заняття не менше 2-х разів на тиждень. Індивідуальне заняття з кожним учнем триває не менше 20 хвилин.

Корекційно-розвиткові заняття для дітей з тяжкими порушеннями мовлення (5 учнів: 2-Б -1учень, 2-В -1учень, 2-Г - 1 учениця, 3-В-2 учні).

Мета: компенсація порушень мовленнєвого розвитку та створення умов для формування навичок вільної комунікації, що сприятиме включенню дітей з тяжкими порушеннями мовлення до суспільного життя.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Визначення порушень мовленнєвого розвитку та механізмів їх виникнення.
2. Подолання мовленнєвих порушень з урахуванням механізмів їх виникнення та з опорою на найбільш збережені компоненти мовленнєвої та пізнавальної діяльності.
3. Попередження появи вторинних порушень мовленнєвого (дисграфії, дизорфографії та дислексії) та пізнавального розвитку.

4. Формування здатності здійснювати комунікацію в різних сферах спілкування з урахуванням мотивації, мети та соціальних норм поведінки.

Корекційно-розвиткові заняття для дітей із затримкою психічного розвитку 3-В ,4-Б (3 учні)

Мета: формування пізнавальної діяльності, емоційно-вольової сфери, позитивних характеристик особистості, мовлення, психомоторного розвитку.

Основними завданнями корекційно-розвиткових занять є:

1. Цілеспрямоване формування пізнавальної діяльності: формування мисленнєвої діяльності у взаємозв'язку з мовленнєвим розвитком; розвиток розумових здібностей шляхом опанування дій в різних видах діяльності (навчальна, предметно-практична); розвиток творчих здібностей.

2. Формування навчальної та предметно-практичної діяльності (мотиваційного, орієнтовно-операційного і регуляційного компонентів): цілеспрямоване формування навчальної діяльності: вміння програмувати, контролювати, регулювати й оцінювати результати виконання завдань; всебічний розвиток предметно-практичної діяльності.

3. Корекційний розвиток емоційно-вольової сфери: формування здатності до вольових зусиль, довільної регуляції поведінки; подолання вже сформованих негативних якостей особистості; попередження й усунення афективних, негативних відхилень у поведінці.

4. Розвиток мовлення. Розвиток усного мовлення шляхом корекції порушень звуковимови, розвиток лексики й граматичного ладу мовлення; розширення активного та пасивного словникового запасу.

5. Розвиток психомоторики. Формування рухових вмінь та навичок; розвиток координації рухів, спритності, сили, витривалості; розвиток відчуття ритму; розвиток правильної постави, ходи, грації, рухів; розвиток загальної та дрібної моторики; розвиток моторних функцій і дихання.

При визначенні гранично допустимого навантаження здобувачів освіти урахувано санітарно-гігієнічні норми та нормативну тривалість уроків у 1-их класах-35 хвилин, 2-4 класах - 40 хвилин, визначених Державними санітарними нормами та правилами. Навчальні плани зорієнтовані на роботу початкової школи за 5-денним навчальними тижнем.

Години корекційно-розвиткових занять навчального плану не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів. Нормативи наповнюваності класів, поділ класів на групи під час вивчення окремих предметів у інклюзивному класі встановлюються відповідно до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України від 6 березня 2002 року за № 229/6517 (зі змінами).

Безпосередня організація інклюзивного навчання здійснюється командою психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП. Відповідно до висновку ІРЦ, результатів психолого-педагогічного вивчення дитини команда супроводу впродовж 2-х тижнів з моменту початку освітнього процесу складає ІПР дитини з ООП, яка погоджується батьками та затверджується керівником закладу освіти. При організації інклюзивного навчання у закладі освіти необхідно врахувати, що асистент вчителя не є персональним педагогом для одного чи декількох дітей, він надає допомогу вчителю в організації освітнього процесу в класі, допомагає дітям з ООП концентрувати увагу, сприяє формуванню саморегуляції та самоконтролю у них. Освітній процес в класі з дітьми з ООП здійснюється вчителем. Асистент вчителя є постійним учасником команди супроводу в закладі освіти.

РОБОЧИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ПЛАН

1-х класів

ліцею №13 міста Ковеля Волинської області
на 2022 – 2023 н.р.

для осіб з особливими освітніми потребами 1-их класів

складений на основі Типового навчального плану Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О. Я. , наказ МОН від 08.10.2019 року № 1273 та корекційної складової відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814.

Назва освітньої галузі Класи	Кількість годин на тиждень			
	1-А	КРЗ	1-В	КРЗ
Інваріантний складник				
Мовно-літературна ,в тому числі	9		9	
Українська мова та література	7		7	
Іноземна мова (англ. мова)	2		2	
Математична (математика)	4		4	
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	3		3	
Технологічна (дизайн і технології)	1		1	
Інформатична				
Мистецька (образотворче та музичне мистецтво)	2		2	
Фізкультурна*	3		3	
Усього	22		22	
Корекційно – розвиткові заняття				
Корекція розвитку		2		2
Корекція мовлення		2		
ЛФК				
Варіативний складник				
Додаткові години для проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1		1	
Загальнорічна кількість навчальних годин	23	140	23	70
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня	20/700		20/700	

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів

ліцею №13 міста Ковеля Волинської області
на 2022 – 2023 н.р.

для осіб з особливими освітніми потребами 2 класів

складений на основі Типового навчального плану Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О. Я. , наказ МОН від 08.10.2019 року № 1272 та корекційної складової відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814.

Назва освітньої галузі Класи	Кількість годин на тиждень					
	2-Б	КРЗ	2-В	КРЗ	2-Г	КРЗ
Інваріантний складник						
Мовно-літературна ,в тому числі	10		10		10	
Українська мова та література	7		7		7	
Іноземна мова (англ. мова)	3		3		3	
Математична (математика)	4		4		4	
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	3		3		3	
Технологічна (дизайн і технології)	1		1		1	
Інформатична	1		1		1	
Мистецька (образотворче та музичне мистецтво)	2		2		2	
Фізкультурна*	3		3		3	
Усього	24		24		24	
Корекційно – розвиткові заняття						
Корекція розвитку		2		1		2
Корекція мовлення		2		3		1
ЛФК						1
Варіативний складник						
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1		1		1	
Загальнорічна кількість навчальних годин	25	140	25		25	170
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня	22 / 770		22 / 770		22 / 770	

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів.

ліцею №13 міста Ковеля Волинської області
на 2022 – 2023 н.р.

для осіб з особливими освітніми потребами 3 класів (2 учні)

складений на основі Типового навчального плану Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О. Я. , наказ МОН від 08.10.2019 року № 1273 та корекційної складової відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814.

Назва освітньої галузі Класи	Кількість годин на тиждень			
	З-В	КРЗ	З-В	КРЗ
Інваріантний складник				
Мовно-літературна ,в тому числі	10		10	
Українська мова та література	7		7	
Іноземна мова (англ. мова)	3		3	
Математична (математика)	5		5	
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	3		3	
Технологічна (дизайн і технології)	1		1	
Інформатична	1		1	
Мистецька (образотворче та музичне мистецтво)	2		2	
Фізкультурна*	3		3	
Усього	25		25	
Корекційно – розвиткові заняття				
Корекція розвитку		2		2
Корекція мовлення		2		
Соціально-комунікативний розвиток		1		
Варіативний складник				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1		1	
Загальнорічна кількість навчальних годин	26	175	26	70
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня	23 /805		23 /805	

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів

ліцею №13 міста Ковеля Волинської області
на 2022 – 2023 н.р.

для осіб з особливими освітніми потребами 4-их класів

складений на основі Типового навчального плану Типової освітньої програми для закладів загальної середньої освіти під керівництвом Савченко О. Я. , наказ МОН від 08.10.2019 року № 1273 та корекційної складової відповідно до Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814.

Назва освітньої галузі Класи	Кількість годин на тиждень			
	4-Б	КРЗ		
Інваріантний складник				
Мовно-літературна ,в тому числі	10			
Українська мова та література	7			
Іноземна мова (англ. мова)	3			
Математична (математика)	5			
Я досліджую світ (природнича, громадянська й історична, соціальна, здоров'язбережувальна галузі)	3			
Технологічна (дизайн і технології)	1			
Інформатична	1			
Мистецька (образотворче та музичне мистецтво)	2			
Фізкультурна*	3			
Усього	25			
Корекційно – розвиткові заняття				
Корекція розвитку		2		
Корекція мовлення		1		
ЛФК		1		
Варіативний складник				
Додаткові години для вивчення предметів освітніх галузей, проведення індивідуальних консультацій та групових занять	1			
Загальнорічна кількість навчальних годин	26	140		
Гранично допустиме тижневе/ річне навчальне навантаження учня	23 /805			

* Години, передбачені для фізичної культури, не враховуються під час визначення гранично допустимого навантаження учнів

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Зарахування до початкової школи здійснюється відповідно до ПОРЯДКУ зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 367 від 16 квітня 2018 року.

Зарахування дитини з особливими освітніми потребами до інклюзивного класу (з його утворенням у разі відсутності) здійснюється на підставі доданого до заяви висновку про комплексну (чи повторну) психолого-педагогічну оцінку розвитку дитини. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової загальної освіти освіти за інших умов.

У програмі визначено конкретні очікувані результати, які подані за змістовими лініями з урахуванням потенціалу кожної освітньої галузі для формування в учнів ключових та предметних компетентностей, наскрізних умінь.

Розділ 5. Особливості організації освітнього процесу в інклюзивному класі

Освітній процес в інклюзивному класі здійснюється за індивідуальною програмою розвитку дитини з особливими освітніми потребами. ІПР складається на основі висновку ІРЦ про комплексну оцінку розвитку дитини та Типової освітньої програми НУШ за редакцією О.Я.Савченко, з використанням корекційної складової Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814.

Індивідуальний навчальний план та індивідуальну навчальну програму розробляє команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами.

Особливістю освітнього процесу дітей з особливими освітніми потребами є його корекційна спрямованість. Відповідно до висновку ІРЦ та Типових навчальних планів спеціальних загальноосвітніх навчальних закладів для дітей, які потребують корекції фізичного та/або розумового розвитку в індивідуальному навчальному плані передбачається від двох до шести годин на тиждень для проведення корекційно-розвиткових занять, а саме:

- розвиток мовлення,
- пізнавальної діяльності,
- психофізичний,
- соціально-комунікативний розвиток дітей з особливими потребами;
- розвиток навичок саморегуляції та саморозвитку дітей шляхом взаємодії з навколишнім середовищем з урахуванням наявних знань, умінь і навичок комунікативної діяльності і творчості;
- створення умов для соціальної реабілітації та інтеграції дітей з особливими освітніми потребами, розвиток їх самостійності та життєво важливих компетенцій.

Зміст корекційно-розвиткової роботи визначається з урахуванням особливостей розвитку дітей з особливими освітніми потребами, мети, завдань та напрямів роботи.

Корекційно-розвиткові заняття проводять практичний психолог, логопед, вчитель адаптивної фізкультури. Тривалість корекційно-розвиткових занять: групове — 35-40 хв, індивідуальне — 20-25 хв. Такі години не враховуються під час визначення гранично допустимого тижневого навчального навантаження дітей з особливими освітніми потребами. Години, виділені на проведення корекційно-розвиткових занять у зв'язку з відсутністю спеціалістів, здійснюються у вигляді консультацій з відповідними педагогами на базі інклюзивного центру.

Розклад уроків для дітей з особливими освітніми потребами складається з урахуванням індивідуальних особливостей їх навчально-пізнавальної діяльності, динаміки розумової працездатності протягом дня і тижня та з дотриманням санітарно-гігієнічних вимог.

Особистісно орієнтоване спрямування освітнього процесу забезпечує асистент вчителя, який бере участь у розробленні та виконанні індивідуального навчального плану та програми, адаптує навчальні матеріали з урахуванням індивідуальних особливостей навчально-пізнавальної діяльності дитини з особливими освітніми потребами.

Оцінювання навчальних досягнень дітей з особливими освітніми потребами здійснюється згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів та обсягом матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою.

- Оцінювання досягнення цілей, які не стосуються академічних дисциплін, відбувається, найчастіше, шляхом спостереження у визначений період. Наприклад, при навчанні учня готуватися самостійно до уроків, вчитель спостерігає, чи досяг учень самостійності чи ще потребує допомоги. Відповідно, в разі настання звітного періоду у звіті може бути вказано, що учень досяг означеної мети або спостерігається прогрес, але інколи потребує допомоги, або, що прогресу в досягненні визначеної мети немає.
- Оцінювання академічних навчальних досягнень (компетенцій) учнів з особливими освітніми потребами здійснюється згідно з критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів за загальноосвітньою програмою або за адаптованою навчальною програмою, з урахуванням обсягу вивченого матеріалу та **критеріїв**, що встановлені у їхніх власних індивідуальних навчальних програмах.
- Інформація про формувальне та підсумкове оцінювання результатів навчання учня є конфіденційною. Вона обговорюється лише під час індивідуальних зустрічей учителя з учнем/ученицею та його /її батьками, які беруть участь у розробленні індивідуальної траєкторії розвитку учня.

Учні з ООП залучаються до позакласних і позашкільних заходів з урахуванням її інтересів, побажань, індивідуальних особливостей та стану їх здоров'я.

Розділ 6. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми для дітей з ООП

Для забезпечення якості інклюзивного навчання у закладі:

- визначені особливі освітні потреби дітей, які навчаються в інклюзивних класах;
- створено інклюзивний освітній простір;
- надаються освітні, психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги;
- здійснюється психолого-педагогічний супровід дітей протягом усього періоду навчання із обов'язковим залученням батьків до освітнього процесу.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час. Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року. Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

У інклюзивних класах актуальними методами навчання є:

- створення ситуації успіху на уроках;
- заохочення незначних успіхів і досягнень;
- арттерапія (казкотерапія, музикотерапія, бібліотекотерапія, та ін.);
- бесіди і «мозковий штурм»;
- ділові ігри і дискусії;
- графічні організатори (схеми-«павутинки», ланцюжки послідовності; дерева сортування; діаграми Венна; матриці; сюжетні карти; «знаємо – дізналися – хочемо дізнатися»).

З метою індивідуалізації і диференціації навчання ефективними можуть бути такі заходи і прийоми:

- Надавати навчальний матеріал в різних видах: аудіально, візуально, кінестетично (за допомогою рухів) ;
- Заохочувати учнів представляти результати своєї діяльності в різних видах: усна розповідь, малюнок/схема/діаграма, вірш, п'єса, пантоміма, модель, скульптура тощо;
- Надавати різні види індивідуальних самостійних робіт;
- Використовувати різні види групової + парної роботи, метод проектів;
- Надавати вправи і завдання близькі щоденному оточенню учня;
- Залучати учнів до формування і формулювання цілей власного навчання/очікуваних результатів і оцінювання (Ознайомлення і роз'яснення — обговорення — узгодження; надання прикладів чи незакінчених речень з цілями — коригування ; самостійне формулювання)
- Використовувати ІКТ при викладанні і при індивідуальній/парній/груповій діяльності учнів.
- Крім корисної інформації і завдань, що сприяють досягненню цілей, вправи і завдання мають бути привабливими, надихаючими і стимулюючими, з зарядом бадьорості, енергії і гарного настрою.

Структуру навчального року, графік шкільних канікул визначає заклад освіти відповідно до рекомендацій Міністерства освіти і науки України.

У зв'язку із епідеміологічною ситуацією, що склалася в Україні виконання освітніх програм може здійснюватись з використанням технологій дистанційного навчання. Для учнів, які знаходяться на інклюзивному навчанні, можуть використовуватись інструменти онлайн-спілкування та електронні ресурси й веб-сервіси в синхронному та асинхронному режимі, веб-ресурси, розроблені педагогами, практикуватися індивідуальні консультації та самостійне опрацювання навчального матеріалу. Для ефективного впровадження системи дистанційного навчання передбачаються форми зворотного зв'язку (контролю) зі здобувачами освіти та їх батьками: дистанційні онлайн-конференції, відео-уроки, скайп-конференції, тестування тощо.

Для організації інклюзивного навчання дітей з особливими освітніми потребами у ліцеї створені відповідні умови .

Кадрове забезпечення освітньої діяльності

Освітній процес у інклюзивних класах здійснюватимуть 7 учителів. Вищу освіту мають 100% педагогів. Спеціалістів вищої кваліфікаційної категорії - 6, це 86%; I кваліфікаційну категорію мають 1 (14%) учителів. Працює 7 асистентів вчителя.

Стратегії універсального дизайну для дітей з ООП

- Розширення можливостей навчання з використанням тематичних досліджень, музики, рольових ігор, спільного навчання, практичних занять, екскурсій, запрошених доповідачів, веб-комунікацій та ін.
- Вибір форм навчання, надаючи можливості для індивідуальної, парної і групової роботи, а також дистанційного. Використання різних матеріалів щоб уявити, проілюструвати і закріпити новий навчальний зміст — онлайн ресурси, відео, PowerPoint презентації, електронні книги.
- Організаційні підказки, довідкова інформація для вивчення нових концепцій з використанням картин, артефактів, відеороликів та інших матеріалів.
- Надання тимчасової підтримки для зменшення складності завдання.
- Надання навчального плану, начерків, резюме, навчальних посібників і копій слайдів PowerPoint.
- Різні інструкції — усно, у письмовій формі, щоб залучати учнів візуально.
- Використання слайдів, графіків і діаграм.
- Використання гнучких методів для оцінки, різні способи демонстрації знань учнями — візуальні, усні, письмове подання.

Навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

- підручники для 1-4 класів НУШ - стан забезпечення: 100% .
- додаткові засоби навчання, посібники, рекомендовані до використання Міністерством освіти і науки України (зошити з друкованою основою, таблиці, бліц-картки тощо);
- додаткові засоби навчання – надбання минулих років (проекти, інтелект-карти, дидактичний роздатковий матеріал тощо);
- інформаційне забезпечення освітньої діяльності: бібліотека; підключення закладу до мережі Інтернет.

Матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

• **Ресурсна кімната** є прикладом удосконалення інклюзивного середовища та гармонізації навчання дітей з особливими освітніми потребами, приміщення ресурсної кімнати містить навчальну, соціально-побутову, ігрову зони та зону відпочинку. У кімнаті також є кухня для розвитку дитиною щоденних навичок, а також корекційні та наочні засоби для проведення розвивальних занять. Меблі в ній модульні, що дозволяє по-різному формувати робочі зони – індивідуальні та групові. Окрім того, приміщення оснащено телевізором, ламінатором, комп'ютерним обладнанням та принтером для роботи з додатковим навчальним матеріалом. У ресурсній кімнаті діти можуть займатися з корекційним педагогом, практичним психологом, вчителем ЛФК (лікувальної фізичної культури) та іншими фахівцями, працювати за власним адаптаційним графіком. Там діти можуть розвивати життєві навички, вчитися, відпочивати, гратися.

Кімната оснащена новітніми технологіями, які створюють відповідні умови для навчання дітей з особливими освітніми потребами. Вона поділена на зони: *перша зона* — з медіатехнічним обладнанням — використовується для розвивальних і корекційних занять з логопедом і практичним психологом. *Друга* — для розвитку моторики, пізнавальних процесів за допомогою інтерактивних ігор та роздавального матеріалу, наприклад — кінетичним піском, конструктором, магнітної абеткою. Є і *третья зона* — для релаксації, де можна провести психоемоційне розвантаження, що дуже важливо для учнів, які швидко втомлюються, для них важливий відпочинок і часта зміна діяльності. Тут є шведська стінка, сухий басейн, батут, гірка, крісло, килим, стіл для піскової терапії, проектор, спеціальні дошки для маркерів, крейди, магнітів, полиць з іграшками – все для того, аби дитина відпочила, розслабилася.

Забезпечення приміщеннями навчального призначення, іншими приміщеннями, спортивними майданчиками

Класних кімнат – 8; кабінет інформатики – 1; спортзал – 2; актовa зала – 1; читальна зала – 1; їдальня – 1; стадіон – 1; спортивних майданчиків – 2; обладнання класних кімнат (відповідно до вимог Наказу МОН №143 від 07.02.2020 року «Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи»).

Забезпечено безперешкодний доступу до будівель та приміщень закладу дітей з ООП.

Якість проведення навчальних занять.

Якість проведення навчальних занять забезпечується учителями відповідно до обраних форм уроків, методів і прийомів роботи з дітьми з особливими освітніми потребами, підходів до організації освітнього процесу.

Серед методів і прийомів у процесі дослідження було виокремлено групу інтерактивних (таких як активне слухання, діалог, інтерв'ю, знайомство, комплімент, листи самооцінювання, мікрофон, навчаючи – вчуся, незакінчені речення, обмін проблемами, переформулювання, піраміда позитивних почуттів, поняття про..., пошук інформації, прийняття правил, прийоми проведення рефлексії наприкінці уроку, рефлексивна бесіда, робота в малих групах, робота в парах, ролі у груповому навчанні, ротаційні (змінювані) трійки, спільний проект, так і ні, читаємо та запитуємо, читання в парах, я пишаюся та ін.), метод гри (імітаційні, пізнавальні, дидактичні ігри), метод ситуатійного моделювання, в основі якого лежить створення ситуації, де вирішення

проблеми відбувається відповідно до конкретних умов, що сприяє соціалізації дітей з особливостями розвитку.

Досягнення здобувачами освіти результатів навчання (компетентностей).

З метою аналізу рівня засвоєння учнями інклюзивних класів навчального матеріалу у розрізі навчальних предметів, рівня сформованості ключових компетентностей запроваджена система контролю:

рівня навченості учнів з особливими освітніми потребами інклюзивних класів (щосеместру);

рівня якості знань учнів у розрізі навчальних предметів (щосеместру);

контроль за виконанням ІПР здобувачів освіти, розробка рекомендацій щодо їх покращення (двічі на рік).

Аналіз очікуваних результатів навчання здобувачів освіти.

Навчальні досягнення здобувачів освіти інклюзивного навчання здійснюються вербально, що передбачає зіставлення навчальних досягнень здобувачів з конкретними очікуваними результатами навчання, визначеними освітньою програмою. Результати навчальних та інших досягнень учнів інклюзивного навчання відображені в індивідуальних програмах розвитку учнів та свідоцтвах досягнень.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

7. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми для дітей з ООП

Освітній процес у класах з інклюзивним навчанням у ліцеї здійснюється відповідно до Постанови від 21 лютого 2018 р. №87 “Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»;

для 1-2 класів – на основі Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко (наказ МОН від 08.10.2019 № 1272);

для 3-4 класів -Типової освітньої програми, розробленої під керівництвом О.Я. Савченко (наказ МОН від 08.10.2019 № 1273).

Типової освітньої програми початкової освіти спеціальних закладів загальної середньої освіти для дітей з особливими освітніми потребами, затвердженої наказом МОН від 26.07.2018р. №814 зі змінами, внесеними наказом МОН України від 16.08.2018 № №917;

Наказу МОН №143 від 07.02.2020 року « Про затвердження Типового переліку засобів навчання та обладнання для навчальних кабінетів початкової школи».

Державних санітарних правил і норм улаштування, утримання загальноосвітніх навчальних закладів та організації навчально-виховного процесу (ДСанПіН 5.2.008-01), за навчальними підручниками, посібниками, рекомендованими МОН для початкової школи.

Навчальні програми

Укр.мова .Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Математика. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Музичне мистецтво. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Образотворче мистецтво. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Я досліджую світ. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Дизайн і технології. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Фізична культура. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Англійська мова. Типова освітня програма для закладів загальної середньої освіти, розроблена під керівництвом О.Я. Савченко.

Передумовою у забезпеченні успішності навчання дитини з особливими освітніми потребами у ліцеї є індивідуалізація освітнього процесу. Індивідуальне планування освітнього процесу має на меті:

- розроблення комплексної програми розвитку дитини з особливими освітніми потребами, що допоможе педагогічному колективу закладу пристосувати середовище до потреб дитини;
- надання додаткових послуг та форм підтримки у процесі навчання;
- організацію спостереження за динамікою розвитку учня.

Індивідуальна програма розвитку (ІПР) – документ, що забезпечує індивідуалізацію навчання особи з особливими освітніми потребами, закріплює перелік необхідних психолого-педагогічних, корекційних потреб/послуг для розвитку дитини та розробляється групою фахівців з обов'язковим залученням батьків дитини з метою визначення конкретних навчальних стратегій і підходів до навчання (Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII).

У ліцеї на 2022-2023н.р. розроблено 8 ІПР для дітей з ООП. Основна ціль ІПР — побудова якісного навчального процесу для дитини з особливими освітніми потребами у відповідності до її реальних можливостей, виходячи з особливостей її розвитку та освітніх потреб.

Індивідуальна програма розвитку містить такі розділи:

1. Загальна інформація про дитину: ім'я та прізвище, вік, телефони батьків, адреса, проблема розвитку (інформація про особливі освітні потреби), дата зарахування дитини до школи та строк, на який складається програма.

2. Наявний рівень знань і вмінь. Група фахівців протягом 1-2 місяців (в залежності від складності порушення) вивчає можливості та потреби дитини, фіксує результати вивчення:

- її вміння, сильні якості та труднощі, стиль навчання (візуальний, кінестетичний, багатосенсорний та інші, особливо якщо один зі стилів домінує), у чому їй потрібна допомога;
- інформація щодо впливу порушень розвитку дитини на її здатність до навчання (відомості надані спеціалістами ІРЦ). Вся інформація повинна бути максимально точною, оскільки вона є підґрунтям для подальшого розроблення завдань.

3. Спеціальні та додаткові освітні послуги. В індивідуальній програмі розвитку фіксується розклад занять з відповідними фахівцями (логопедом, психологом та іншими спеціалістами), вказується кількість і тривалість таких занять з дитиною.

4. Адаптації/модифікації. При складанні індивідуальної програми розвитку необхідно проаналізувати, які адаптації та модифікації слід розробити для облаштування середовища,

застосування належних навчальних методів, матеріалів, обладнання, урахування сенсорних та інших потреб дитини.

Модифікація - трансформує характер подачі матеріалу шляхом зміни змісту або концептуальної складності навчального завдання. Наприклад, скорочення змісту навчального матеріалу; модифікація навчального плану або цілей і завдань, прийнятних для конкретної дитини, корекція завдань, визначення змісту, який необхідно засвоїти.

Адаптація - змінює характер подачі матеріалу, не змінюючи зміст або концептуальну складність навчального завдання. Зокрема, можуть використовуватись такі види адаптацій:

- пристосування середовища (збільшення інтенсивності освітлення в класних кімнатах, де є діти з порушеннями зору; зменшення рівня шуму в класі, де навчається слабочуюча дитина, забезпечення її слуховим апаратом; створення відокремленого блоку в приміщенні школи для учнів початкової ланки);
- адаптація навчальних підходів (використання навчальних завдань різного рівня складності; збільшення часу на виконання, зміна темпу занять, чергування видів діяльності);
- адаптація матеріалів (адаптація навчальних посібників, наочних та інших матеріалів; використання друкованих текстів з різним розміром шрифтів, картки-підказки, тощо).

Індивідуальна програма розвитку розробляється на один рік. Двічі на рік (за потребою частіше) переглядається з метою її коригування. Зокрема, коли у дитини виникають труднощі у засвоєнні визначеного змісту навчального матеріалу, чи навпаки виникає необхідність перейти до наступного рівня складності виконання завдань.

Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами здійснюється за критеріями оцінювання навчальних досягнень учнів у системі початкової загальної освіти

Нормативна база

- Роз'яснення щодо оцінювання результатів навчання учнів, що є учасниками всеукраїнського експерименту за темою «Розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової освіти в умовах реалізації Державного стандарту початкової освіти» Лист МОН № 1/9-174 від 30.03.21 року.Щодо окремих питань оцінювання та фіксації результатів навчання учнів початкових класів Нової української школи Лист МОН № 1/9-550 від 29.09.20 року
- Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів третіх і четвертих класів Нової української школи Наказ МОН № 1146 від 16.09.2020 року
- Про затвердження методичних рекомендацій щодо оцінювання навчальних досягнень учнів другого класу Наказ МОН № 1154 від 27.08.2019 року
- Про затвердження методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів першого класу Нової української школи Наказ МОН № 1362 від 07.12.2018 року

Оцінювання навчальних досягнень учнів зі складними вадами розвитку, які навчаються за індивідуальним навчальним планом і програмою, здійснюється за обсягом матеріалу, визначеним індивідуальною навчальною програмою.

Система оцінювання навчальних досягнень учнів повинна бути стимулюючою.